

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ
ΛΥΚΕΙΟ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΣΜΥΡΝΗΣ

25η Μαρτίου 1821

25η Μαρτίου 2010

Πρόγραμμα

Τα Κείμενα

Διαβάζονται κείμενα από τον Θούριο του Ρήγα, τα απομνημονεύματα του Κολοκοτρώνη, τα απομνημονεύματα του Μακρυάννη και από τον "Υμνος εις την Ελευθερίαν" του Σολωμού.

Τα Τραγούδια

Θούριος ήτοι ορμητικός Πατριωτικός ύμνος

Ρήγας Βελεστινλής, Μουσική: Χρήστος Λεοντής

Εμείς οι μαύροι κλέφτες

Δημοτικό

Παιδιά της Σαμαρίνας

Δημοτικό

Σαράντα Παλληνάρια

Δημοτικό

'Ακρα του τάφου σιωπή

Διονύσιος Σολωμός, Μουσική: Γιάννης Μαρκόπουλος

Ο Διγενής Ψυχομαχεί

Δημοτικό.

Χαρά που το'χουν τα βουνά

Δημοτικοφανές

Στο στήθος μου η πληγή

Γιώργος Σεφέρης, Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Εις Σάμον

Ανδρέας Κάλβος, Μουσική: Μίκης Θεοδωράκης

Εθνικός Ύμνος

Οι Συντελεστές

Νικόλας Αλεβιζόπουλος, Α2, Σκίτσα-Τεχνικός

Γιάννης Κορδούλης, Α2, Κρουστά

Φιλοθέη Κουμαριανού, Α2, Χορωδία-Απαγγελία

Ελίνα Μουλά, Α2, Χορωδία-Απαγγελία

Μάριος Μπαξεβανάκης, Α2, Κιθάρα

Ελένη Μπλατσούκα, Α2, Τραγούδι-Χορωδία

Μύρων Παπαδημητράκης, Α2, Τεχνικός-Προβολή

Έλλη Παπάζογλου, Α2, Τραγούδι-Χορωδία

Κυριακή Παπαϊωαννου, Α2, Πιάνο

Πανουργιάς Παπαϊωαννου, Α3, Χορωδία-Απαγγελία

Χρήστος Πελεκούδας, Α3, Κιθάρα

Δημήτρης Ρουσής, Α3, Βιολί

Μιχάλης Φανός, Α3, Βιολί

Αναστασία Βαβλαδέλη, Β1, Χορωδία-Απαγγελία

Βασιλική Βοργιοπούλου, Β1, Χορωδία-Απαγγελία

Σοφία Χανή, Β1, Χορωδία-Απαγγελία

Βιλελμίνη Καλομενοπούλου, Β2, Τραγούδι-Απαγγελία

Δημήτρης Λαζαρίδης, Β2, Τεχνικός

Ξένια Παυλοπούλου, Β3, Χορωδία-Απαγγελία

Κλεονίκη, Αθανασιάδη, Γ1, Χορωδία-Απαγγελία

Κωνσταντίνος Ζαμπετάκης, Γ1, Τεχνικός

Νίκος Κονιδάρης, Γ2, Τραγούδι-Χορωδία

Νίκος Μπαξεβανάκης, Γ3, Κιθάρα

Ορέστης Πετρόπουλος, Γ3, Τραγούδι-Χορωδία

Θοδωρής Χάσπαρης, Γ3, Μπάσο

Υπεύθυνος καθηγητής, συνδετικά κείμενα, διαφάνειες, επιλογή τραγουδιών και κειμένων: Ν. Σ. Μανδογιάννης

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε για άλλη μια φορά την καθηγήτρια πληροφορικής του σχολείου μας Σοφία Γουρνά για την πολύ ουσιαστική και γενναιόδωρη βοήθειά της

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΝΥΚΑ (13 Νοεμβρίου 1838)

Παιδιά μου! Εις τον τόπο τούτο, οπού εγώ πατώ σήμερα, επαπούσαν και εδημιουργούσαν τον παλαιό καιρό ἀνδρες σαφοί και ἀνδρες, με τους οποίους δεν είμαι ἀξιος να συγκριθώ, και ούτε να φθάσω τα ἵχνη των. Εγώ επιθυμούσα να σας ιδώ, παιδιά μου, εις την μεγάλη δόξα των προπατόρων μας, και ἐρχομαι να σας ειπώ, ὅσα εις τον καιρό του αγώνος μας, προ αυτού και ὑστερα απ' αυτόν, ο ἴδιος επαρατήρησα, απ' αυτά να κάμομε συμπερασμούς και δια την μέλλουσαν ευτυχίαν σας, μολονότι ο Θεός μόνος ηζεύρει τα μέλλοντα. Και διά τους παλαιούς Ἑλληνας, οποίας γνώσεις είχαν και οποίαν δόξα και τιμὴν ἔχαιρον κοντά εις τα ἄλλα ἔθνη του καιρού των, οποίους ἡρωας στρατηγούς, πολιτικούς είχαν, δια ταύτα σας λέγουν καθ' ημέραν οι διδάσκαλοι σας και οι πεπαιδευμένοι μας. Εγώ δεν είμαι αρκετός. Σας λέγω μόνον, πως ἡτον σαφοί και από εδώ επήρων και εδανείσθησαν τα ἄλλα ἔθνη την σαφίαν των. Θα σας ειπώ μόνον ολίγα τινά, καθ' ὅσον ηζεύρω, διά την θρησκείαν των.

Εις τον τόπον, τον οποίον κατοικούμε, εκατοικούσαν οι παλαιοί Ἑλληνες, από τους ο-ποίους και ημείς καταγόμεθα και ελάβομεν το ὄνομα τούτο. Αυτοί εδιέφεραν από ημάς εις την θρησκείαν, διότι επροσκυνούσαν τες πέτρες και τα ξύλα. Αφού ὑστερα ἥθινεν εις τον κόσμο ο Χριστός, οι λαοί ὅλοι επίστευσαν εις το Ευαγγέλιο του, και ἐπαυσαν να λατρεύουν τα εἰδώλα. Δεν επήρων μαζί του ούτε σοφούς, ούτε προκομμένους, αλλ' απλούς ανθρώπους χωρικούς και φαράδες, και με την χάριν του Αγίου Πνεύματος ἔμαθαν ὅλες τες γλώσσες του κόσμου, οι οποίοι, μολονότι ὅπου και αν επήργαναν, εύρισκαν εναντίότες, και οι βασιλεῖς και οι τύραννοι τους κατέρρεχαν, δεν ημπόρεσε κανένας να τους κάμει τίποτα. Αυτοί εστερέωσαν την πίστιν.

Οι Παλαιοί Ἑλληνες, οι πρόγονοι μας, ἐπεσαν εις την διχόνοια και ετρώγοντο μεταξύ των, και ἐτοι ἔλαβον καιρόν πρώτα οι Ρωμαίοι, ἐπειτα ἄλλοι βάρβαροι, και τους εκυρίευσαν και τους υπόταξαν. Υστερα ἥθιναν και οι Μουσουλμάνοι, και ἐκαμπαν ὅτι ημπορούσαν, δια να αλλάξει ο λαός την πίστιν του. Ἐκοψαν γλώσσες, πολλούς ανθρώπους, αλλ' εστάθη αδύνατο να το κατορθώσουν. Τον ἔνα ἐκοπταν, ο ἄλλος το Σταυρό του ἐκαμψε. Σαν είδε τούτο ο Σουλτάνος, διόρισε ἔναν Βιτσερέ (Αντιβασιλέα), ἔναν Πατριάρχη και του ἔδωσε την εξουσίαν της εικονιάς. Λυτός και ο λοιπός κλήρος ἐκαναν ὅτι τους ἔλεγε ο Σουλτάνος. Υστερον ἔγιναν οι Κοτζαμπασήδες (προεστοί) εις ὅλα τα μέρη. Η τρίτη τάξις, οι ἐμποροί, και οι προκομμένοι, το καλύτερον μέρος των πολιτών, μην υποφέροντες τον ζυγόν, ἐφευγαν και οι γραμματισμένοι επήρων τα βιβλία και ἐφευγαν από την Ελλάδα, την πατρίδα των και ἐτοι ἐμεινε ο λαός, ὅστις, στερημένος από τα μέσα της προκοπής, εκατήγησεν εις αθλίαν κατάσταση, και αυτή αὐξάνει κάθ' ημέραν χειρότερα διότι, αν ευρίσκετο μεταξύ του λαού κανείς με ολίγην μάθησιν, τον ελάμβανε ο κλήρος, ὅστις ἔχαιρε προνόμια, ή εσύρετο από τον ἐμπορον της Ευρώπης ως βοηθός του, ή εγίνετο γραμματικός του προεστού. Και μερικοί, μην υποφέροντες την τυραννίαν των Τούρκων και βλέποντες τες δόξες και τες ηδονές, οπού απελάμβανον αυ-τοί, ἀφήναν την πίστιν τους και εγίνοντο Μουσουλμάνοι. Και τοιουτορρόπως κάθητη ημέρα-ρα ο λαός ελίγενε και επτώχαινε.

Εις αυτήν την δυστυχισμένην κατάστασιν μερικοί από τους φυγάδας γραμματισμένους εμετάφραζον και ἐστελναν εις την Ελλάδα βιβλία και εις αυτούς πρέπει να χρεωστούμεν ευγνωμοσύνην, διότι ευθύς οπού κανένας ἀνθρωπος από τον λαόν εμάνθανεν τα κοινά γράμματα, εδιάβαζεν αυτά τα βιβλία, και ἐβλεπε ποίους είχαμε προγόνους, τι ἐκαμεν ο Θεμιστοκλής, ο Αριστείδης, και ἄλλοι πολλοί παλαιοί μας, και εβλέπαμεν και εις ποίαν κατάστασιν ευρισκόμεθα τότε. Όθεν μας ἥθινεν εις τον νουν να τους μιμηθώμεν, και να γίνωμεν ευτυχέστεροι. Και ἐτοι ἐγίνεν και επροόδευσεν η Επαίρια.

Όταν αποφασίσαμεν να κάμωμεν την Επανάσταση, δεν ευλλογισθήκαμεν ούτε πόσοι ἡμεθα, ούτε πως δεν ἔχομεν ἀρματα, ούτε ὅτι οι Τούρκοι εβαστούσαν τα κάστρα και τας πόλεις, ούτε κανέ-νας φρόνιμος μας είπε «πού πάτε εδώ να πολεμήσετε με σταροκάραβα βασσέλα». Άλλα, ως μία βροχή, ἐπεσε εις ὄλους μας η επιθυμία της ελευθερίας μας, και ὄλοι, και οι Κληρικοί, και οι Προεστοί, και οι Καπεταναίοι, και οι Πεπαιδευμένοι, και οι Έμποροι, μικροί και μεγάλοι, ὄλοι εσυμφωνήσαμεν εις αυτόν τον σκοπόν, και εκάμαμεν την Επανάστασιν.

Εις τον πρώτον χρόνον της Επαναστάσεως είχαμε μεγάλη ομόνοια, και ὄλοι ετρέχαμε σύμφωνοι. Ο ἔνας πήγαινε εις τον πόλεμον, ο αδελφός του ἐφερνε ξύλα, η γυναίκα του εζύμωνε, το παιδί του εκουβαλούσε φωμί και μπαρουτόβιλα εις το στρατόπεδον και εάν αυτή η ομόνοια εβαστούσε ακόμη δύο χρόνους, ηθέλαμεν κυριεύσει και την Θεσσαλία και την Μακεδονία, και ισως εφθάναμεν και ἐώς την Κωνσταντινούπολιν. Τόσον ετρομάξαμεν τους Τούρκους, οπού ἡκουναν Ἐλληνα και ἐφευγαν χίλια μίλια μακρά. Εκατόν Έλ-

ληνες ἔβαζαν πέντε χιλιάδες εμπρόδια, και ἐνα καράβι, μίαν αρμάδα. Άλλα δεν εβάσταξεν. Ήλθαν μερικοί και ηθέλησαν να γένουν μπαρμπέρηδες εις του κασίδη το κεφάλι. Μας πονούσε το μπαρμπέρισμά τους. Μα τι να κάμωμεν; Είχαμε και αυτουσών την ανάγκην.

Από τότε ἡρχισεν η διχόνοια, και εχάθη η πρώτη προθυμία και ομόνοια. Και ὅταν ἐλεγες τον Κώστα να δώσει χρήματα δια τας ανάγκας του ἔθνους, ἡ να υπάγει εις τον πόλεμον, τούτος επρόβαλλε τον Γιάννη. Και μ' αυτόν τον τρόπο κανεὶς δεν ἥθελεν, ούτε να συνδράμει, ούτε να πολεμήσει. Και τούτο εγίνετο, επειδή δεν είχαμεν ἔναν αρχηγό και μίαν κεφαλήν, αλλά ἔνας ἐμπαίνε πρόεδρος

έξι μήνες, εσηκώνετο ο ἄλλος και τον ἔρριπτε, και εκάθητο αυτός ἄλλους τόσους και ἐτοι ο ἔνας ἥθελε τούτο, και ο ἄλλος το ἄλλο. Ίσως όλοι ηθέλαμε το καλό πλην καθένας πατά την γνώμην του. Όταν προστάζουνε πολλοί, ποτέ το σπίτι δεν κτίζεται, ούτε τελειώνει. Ο ἔνας λέγει, ὅτι η πόρτα πρέπει να βλέπει εις το ανατολικόν μέρος, ο ἄλλος εις το αντικρινόν, και ο ἄλλος εις τον βορέαν, σαν να ἔτον το σπίτι εις τον αραμπά, και να γυρίζει καθώς λέγει ο καθένας. Με τούτον τον τρόπον δεν κτίζεται ποτέ το σπίτι, αλλά πρέπει να είναι ἔνας αρχιτέκτων, ὅπου να προστάζει πώς θα γινει. Παρομοίως και ημείς εχρειαζόμεθα ἔναν Αρχηγόν και ἔναν αρχιτέκτονα, ὅστις να προστάζει και οι ἄλλοι να υπακούουν και να ακολουθούν. Άλλ' επειδή ημεθα εις τέτοιαν κατάστασιν, εξ αιτίας της διχονοίας μας, ἐπεσε η Τουρκιά επάνω μας και κοντέψαμε να χαθούμε και εις τους στερινούς επτά χρόνους δεν κατορθώσαμε μεγάλα πράγματα.

Εις αυτήν την κατάστασιν ἔρχεται ο Βασιλεὺς, τα πράγματα ησυχάζουν, και το εμπόριον και τη γεωργία, και αι τέχναι αρχίζουν να προοδεύουν, και μάλιστα η παιδεία. Αυτή η μάθησις θα μας αυξήσει και θα μας ευτυχίσει. Άλλ, δια να αυξήσωμεν χρειάζεται και η στερέωσις της πολιτείας μας, η οποία γίνεται με την καλλιέργειαν και με την υποστήριξην του Θρόνου. Ο Βασιλέας μας είναι νέος και συμμορφώνεται με τον τόπο μας δεν είναι προσωρινός, αλλ' η βασιλεία του είναι διαδοχική, και θα περάσει εις τα παιδιά των παιδιών του, και με αυτόν και σεις και τα παιδιά σας θα ζήσετε. Πρέπει να φυλάξετε την Πίστιν σας, και να την στερεώσετε, διότι, ὅταν επιάσαμεν τα ἀρματα, είπαμεν πρώτα υπέρ Πίστεως και ἐπειτα υπέρ Πατριδος. Όλα τα ἔθνη του κόσμου ἔχουν και φυλάττουν μίαν θρησκείαν. Και αυτοί οι Εβραίοι, οι οποίοι κατατρέχονται και μισούνται και από όλα τα ἔθνη, μένουν σταθεροί εις την πίστιν τους.

Να μην ἔχετε πολυτέλεια, να μην πηγαίνετε εις τους καφενέδες και εις τα μπιλάρδα. Να δοθείτε εις τας σπουδάς σας, και καλύτερα να κοπιάσετε ολύγον δύο και τρεις χρόνους και να ζήσετε ελεύθεροι εις το επίλοιπον της ζωής σας, παρά να περάσετε τεσσάρους - πέντε χρόνους την νεότητά σας, και να μείνετε αγράμματοι, να σκλαβωθείτε εις τα γεράμματά σας. Να ακούετε τας συμβουλάς των διδασκάλων και γεροντοτέρων, και, κατά την παροιμίαν, μύρια ήξευρε και χίλια μάθαινε. Η προκοπή σας και η μάθησις σας να μην γίνει σκεπάρνι μόνο δια το ἀτομόν σας, αλλά να κοιτάζει το καλό της Κοινότητος, και μέσα εις το καλόν αυτό ευρίσκεται και το δικό σας. Εγώ, παιδιά μου, κατά κακήν μου τύχην, εξ αιτίας των περιστάσεων ἐμεινα αγράμματος, και δια τούτο σας ζητώ συγχώρησιν, διότι δεν ομιλώ καθώς οι δάσκαλοι σας. Σας είπα όσα ο ίδιος είδα, ήκουσα και εγνώρισα, διά να ωφεληθείτε από τα απερασμένα και από τα κακά αποτελέσματα της διχονοίας, την οποίαν να απο-στρέψεσθε, και να ἔχετε ομόνοιαν. Εμάς, να μη μας τηράτε πλέον. Το ἔργον μας και ο καιρός μας επέρασε. Και αι ημέραι της γενεάς, η οποία σας ἀνοιξε τον δρόμον, θέλουν μετ' ολιγον περάσει. Την ημέραν της ζωής μας θέλει διαδεχθεί η νύκτα του θανάτου μας, καθώς την ημέραν των Αγίων Ασωμάτων θέλει διαδεχθεί η νύκτα και η αυρινή ημέρα. Εις εσάς μένει να ισάσετε και να στολίσετε τον τόπο, οπού ημείς ελευθερώσαμε και, δια να γίνει τούτο, πρέπει να ἔχετε ως θεμέλια της πολιτεί